

מסורת הש"ס

^[א] וְנִשְׁלַח מַלְאָךְ בֵּין יָדָי; [מוספת] פ"ג, (ד' וישעיה סא),

הגהות הב"ח

^[א] במשנה אף נמועד עשה קן וכי אף בחול עשה קן;

הגהות הגר"א

^[א] במשנה מפני ברורי המדות; נמוק;

לעניו רש"י

אישקומ"א. קצף.
אאורש"ד [אדורש"ר].
לחרוך.

מוסף רש"י

שוקל אדם בשר כנגד הכלי. טבח המוכר בשר במשקל, אע"פ שאסור לשקול בלטרף דהיינו מעשה חול, מותר הוא לשקול כנגד הכלי, וכנגד הקופיץ.
סכן גדול שקוצצין בו בשר, ולאכא שיטוי ולא הוי מעשה חול (רעיר ב.ח.).
אין מעינין (שם), בורות שיחין ומערות. להנטיס בהן מים לשמות, דהוי דבר הלכך לכל ויהנו מכן הגנולים (בב"ב צד.).

רבינו חננאל

בסורא אמרי כי תרטא כו', פירוש נותן לזה כי תרטא, והוא דבר ידוע באותו מקום, ולזה פלגו תרטא. ובגרש היו אומרים כי חלקא ופלגו חלקא. וכן אוזיא וכן ריבעא כולן שם אותו כלי הידוע במקומם. [מתנאי] אומר אדם לחבירו ביום טוב מלא לי כלי זה אבל לא במדה כו'. אוקמה שמואל הא דתנן מלא לי כלי זה אע"פ שפכיל מידה ידועה, כגון כלי שפכיל קפיו והוא עשוי להשתמש בו בביתו, אבל לא במידה, אבל לא בכלי המיוחד למדוד בו לבני אדם שאינו עשוי להשתמש בו אלא למדוד בלבד, כגון קפיו שהוא עשוי למדוד בו למכירה ולקנייה אילו דבריו ת"ק. ואתא רבי יהודה למימר אפילו כלי העשוי להשתמש בו, כיוון שפכיל מידה ידועה אסור למלאותו ולתת אותו לחברו ביו"ט, שנמצא כאילו מודד ומוכר לו. ואקשטין וכי ר' יהודה מחמיר בשמחת יו"ט

בסורא אמרי. דרכן לומר לטבח תן לי תרטא או פלג תרטא ובגרש אמרי חלקא או פלג חלקא ובפומבדיתא אמרי אוזיא. כל הטבחין היו מנתמין בהמותיהם בשוה כך וכך נתמים מן הצהמה ולאותן הנתמים קרו להו בסורא תרטא ובגרש חלקא ובפומבדיתא אוזיא ובנהר פקוד רבעא: **מתנאי' אצל לא נמדא**.

בגמ' מפרש לה ומאי פלוגמייהו: **שהיה ממלא מדופיו כו'**. שאין מודדין ביו"ט: **אף בחולו של מועד עושה כן**. בגמ' מפרש טעמא. ולא גרסינן במתני' מפני ברורי המדות ואית דגרס ליה וכן העלאת הרמימות ובגמרא מפרש: **מפני מזוי המדוס**. כשהיה מוכר שמן היה לו מדות הרבה ומציאין הלקוחות כליהן ומודד לאיש ואיש במדה לעצמו ומתמאות והולכות לתוך כליהן כל הלילה: **גב' המיוחד למדה**. שמודד ומוכר זו: **העומד למדה**. שכשישבר זה בלא זה תחתיו **אצל עדיין לא מדד זו**: **ואסא רבי יהודה נמימר**. כיון דהוא עצמו מדה ולכן עשוי וכדי מדה מחזיק לא ימלאנו דמחזי שפיר כמודד ומוכר כעובדין דחול: כלי וקופיץ אין עומדין לכך: **כדעבדין בחול**. במאזינים פעמים שאין הליטרא לפניו וכיון שידע משקל כליו שוקל זו: **לא קא עביד כעובדין דחול**. דעדיין לא ילא טבעו של כלי זה למדה: **שם מדה**. רבעא או לוג אלא כך יאמר לו סתם כלי זה מלא לי: **הלא לא קא עביד כדעבדין דחול**. שדרך לקוחות לומר תן לי לוג ואין דרכן לומר כלי זה מלא לי בדרך מקח אלא בדרך הלואה או מתנה ואע"ג דמיוחד למדה: **עבידי אינשי דמקרבי חמרא**. להצריהם: **במנא דינלא**. של מדה: **סנא אף נמועד עושה כן מפני בטול בית המדרש**. שהיה חסם גדול וזאים רצים לשאול הימנו ובמועד רצים עוסקים בתורה שאין טרודים במלאכה והיה ממלאן בלילה שאין זמן בית המדרש כדי שיהא פנוי ציוס. ולמאן דגרס במתני' מפני ברורי המדות מפרש הכי מפני בטול בית המדרש של בצי מועד לא יהיה פנוי לשהות ולזכרר מדותיו שלא ירמיחו לפיקך ממלאן בלילה: **הוא כנס כו'**. משנתן יין בחצית כך וכך לוגין

קא עביד כדעבדין בחול הכא לא קעביד כדעבדין בחול דעבדי אינשי דמקרבי חמרא במנא דכילא ושתו: מעשה באבא שאול בן במנית: תנא אף במועד עושה כן מפני בטול בית המדרש תנו רבנן הוא כנס שלש מאות גרבי יין מברורי המדות וחבריו כנסו שלש מאות גרבי שמן ממצוי המדות והביאום לפני הגזברים לירושלים אמרו להם אי אתם זקוקים לכך אמרו להם אף אנו אין רצוננו בכך אמרו להם הואיל והחמרתם על עצמכם עשו מהם צרכי רבים דתניא ריב1גול ואינו יודע למי גול יעשה בהם צרכי רבים מאי נינהו אמר רב חסדא בורות שיחין ומערות אדבריה רב חסדא לרבנא עוקבא ודרש אה1לא ימדוד אדם שעורים ויתן לפני בהמתו ביו"ט אבל קודר הוא קב או קבים ונותן לפני בהמתו ואינו חושש ויהנחתום מודד תבלין ונותן לתוך קדרתו כדי שלא יקדיח תבשילו אמר רב ירמיה בר אבא אמר רב מורדת אשה קמח ביו"ט ונותנת לתוך עיסתה כדי שתטול חלה בעין יפה ושמואל אמר ואסור והא תנא דבי שמואל מותר אמר אביי השתא דאמר שמואל אסור ותנא דבי שמואל מותר שמואל

במדה ומכר ממנה עד שמכר חשבזנו נמצא כל הנותר בחצית על ידי ברורין שהרמיח היין כשמוזילו ומעלה אופיא אישקומ"א בלע"ז ואין המדה מלאה והן נקראין ברורין לפי שמצררין אותן מן היין כששותה אי נמי על דקלישי וזיגי ושמנ יש זו מזוי מפני שמודצק בשולי המדה ובדפנותיה וציין שכיחי ברורין ולא בשמן: **וחצריו כנסו כו'**. כדפרישית

דרבסורא אמרי תרטא ופלגו תרטא בגרש אמרי חלקא ופלגו חלקא בפומבדיתא אמרי אוזיא ופלגו אוזיא בנהר פקוד ובמתא מחסיא אמרי רבעא ופלגו רבעא: **מתנאי'** -אומר אדם לחברו מלא לי כלי זה אבל לא במדה ר' יהודה אומר אם היה כלי של מדה לא ימלאנו מעשה באבא שאול בן במנית שהיה ממלא מדותיו מערב יו"ט ונותנן ללקוחות ביו"ט אבא שאול אומר אף במועד אה1 עושה כן או1 מפני ברורי המדות וחכמים אומרים אף בחול עושה כן מפני מצוי המדות: **גב' מאי אבל לא במדה** אמר רב יהודה אמר שמואל אבל לא בכלי המיוחד למדה אבל כלי העומד למדה ימלאנו ואתא ר' יהודה למימר אפילו כלי העומד למדה לא ימלאנו אלמא גבי שמחת יום טוב ר' יהודה לחומרא ורבנן לקולא והא אפכא שמעינן להו דתנן אה1רבי יהודה אומר שוקל אדם בשר כנגד הכלי וכנגד הקופיץ וחכמים אומרים אין משגיחין בכף מאזינים כל עיקר אלמא ר' יהודה לקולא ורבנן לחומרא קשיא דר' יהודה אדר' יהודה לא קשיא התם בשאינו עומד למדה הכא בעומד למדה דרבנן אדרבנן גמי לא קשיא התם קא עביד כדעבדין בחול הכא לא קא עביד כדעבדין בחול רבא אמר מאי אבל לא במדה ישלא יזכור לו שם מדה אבל כלי המיוחד למדה ימלאנו ואתא ר' יהודה למימר כלי המיוחד למדה לא ימלאנו אלמא גבי שמחת יום טוב רבי יהודה לחומרא ורבנן לקולא והא אפכא שמעינן להו דתנן רבי יהודה אומר שוקל אדם בשר כנגד הכלי וכנגד הקופיץ וחכמים אומרים אין משגיחין בכף מאזינים כל עיקר אלמא ר' יהודה לקולא ורבנן לחומרא קשיא דר' יהודה אדר' יהודה קשיא דרבנן אדרבנן דר' יהודה אדר' יהודה ל"ק התם בשאינו מיוחד למדה הכא מיוחד למדה דרבנן אדרבנן גמי לא קשיא התם

אין צדין פרק שלישי ביצה

כמ.

במדה ומכר ממנה עד שמכר חשבזנו נמצא כל הנותר בחצית על ידי ברורין שהרמיח היין כשמוזילו ומעלה אופיא אישקומ"א בלע"ז ואין המדה מלאה והן נקראין ברורין לפי שמצררין אותן מן היין כששותה אי נמי על דקלישי וזיגי ושמנ יש זו מזוי מפני שמודצק בשולי המדה ובדפנותיה וציין שכיחי ברורין ולא בשמן: **וחצריו כנסו כו'**. כדפרישית **בברורין: לפני הגזברים**. של הקדש לעשות בהן זרכי הקדש אס ירא. והם לא הקדישוה כסצורין אין יכולין להקדיש שאינו שלהם אי נמי יכולין הוה ליה גזל בעולה יד1: **אמרו להם חכמים אין אסם זקוקין לכך**. הואיל ומתחלה לא נתכונתם לגזול שהלקוחות מוחלין על ידי טרדן ומרובתם שאינם יכולין לשהות עוד וידעי וקא מחלי: **אף אנו אין זלונו לכך**. לזה ליהנות משל אחרים: **אמרו להם**. חכמים א"כ אין לכם לעשות הקדש אלא לעשות בהן זרכי רצים שהיי משל רצים היה ויהנו הבעלים מהן: **ואין יודע למי גזל**. שגזל אנשים הרבה: **שיחין ומערות**. שמתכנסין בהן מים ושותין מהן. ובצ"ק דף1: מפרש מאי צור ומאי שיח ומאי מערה: **אדצריה**. להניגו ומטייל עמו במצנאות העיר: **לא ימדוד אדם קצ שעורין**. אפילו ליתן לבהמתו שנראה כמודד למכור: **אצל קודר הוא**. בקצ עצמו נוקצ בכרי וממלאו שלל בדרך מדה לתת בזיו לתוכו: **קודה**. לשון נוקצ: **נחפוס**. מבשל קדרות נמי קרוי נחתוס: **יקדיח**. ישרוף אלאורש"ר בלע"ז: **צעין יפה**. שיעור חלה אחד מכ"ד לכהן וכשאינה יודעת מדת עיסתה היא מקמנצת ואומרת אין כאן כל כך אבל כשיודעת מדת עיסתה יודעת מה מפריש ועינה יפה בה: **סנא די שמואל** במוספתא שסידר שמואל מתגאים שלפניו כמו שסדרו רבי חייל ורבי אושעיל וכמו שסידר רבי אלת המשנה: **הסנא דאמר שמואל אסור**. והוא שנה במשנתו מותר שמואל בשמעתיה דאמר אסור הלכה למעשה אחא לאשמועינן שהבא לשאול הלכה לעשות מעשה מורין לו אסור ואי חזינ אינש דעביד לא מחינן צדיה דהלכה דמותר ואין מורין כן: אין

רבינו חננאל (המשך) ורבנן [נקילין], והא איפכא שמעינן להו, דתנן רבי יהודה אומר שוקל אדם בשר כנגד הכלי כו'. ופריקין דרבי יהודה אדרבי יהודה לא קשיא, התם בכלי שאינו עומד במשקל ידוע לפיכך מותר, הכא למלאות ולתת לו בכלי העומד למדה ידועה ואסור. לרבנן גמי דאמרין אין משגיחין בכף מאזינים כל עיקר, משום שערשה מעשה חול ושוקל במאזינים כשבייל כך אסור, אבל הכא פעמים שנותן אדם יין עומד מלה ושותה לפיכך מותר. רבא אמר ובלבד שלא יזכור לו סכום מדה. מעשה באמת שאול בן בוטנית שהיה ממלא מדותיו מערב יו"ט וחכמים אומרים אף בחול עושין כן מפני מצוי המדות. תנא הוא כינס שי גרבי יין כו'. ואסיקנא יעשה בהן צרכי צבור, דתניא גזל ואינו יודע ממי גזל, ילך ויעשה בהן צרכי צבור, אילו הן צרכי צבור בורות שיחין ומערות. ירושלמי ר' אלעזר אמר לזעירא בר חמא מלא לי הדין מנא ולמחר אנן מכילין ליה. אדבריה רב חסדא, כלומר שם דבריו בפיו לרבנא עוקבא, ודרש לא ימדוד אדם שעורים ויתן לפני בהמתו, אל1 אבל באומד קב או קביים ואינו חושש משום מידה. אמר רב מורדת אשה קמח ללוש בו, דכיון דידעה דלישה חמשת רבעים ועוד ב1 מסכמת כדי שתטול חלתה בעין יפה. ושמואל אמר אסור. ואסקה אביי ואמר השתא דתנא דבי שמואל מותר ואמר שמואל אסור

^[א] אזלי צ"ל אצל ליטול בלומר קב או קבים מותר ואינו חושש בו.
^[ב] אית מוון ואזלי צ"ל ועוד היא מסכמת ליטול חמשה וכו'.

עין משפט נר מצוה
בז א מיי פ"ד מהל' יו"ט הלכה כא סמג לאוין עה טושי"ע א"ח סימן תק סעיף ב: בז ב ג מיי שם סמג שם טושי"ע א"ח סימן תקי סעיף ג וסימן שגג סעיף א: ד נטוש"ע ח"מ סימן שסו סעיף ג: בזח ה מיי שם הלכה כג סמג שם טושי"ע א"ח סימן תקי סעיף ד ונסימן שגג סעיף ג: בזז ו מיי וסמג שם טושי"ע א"ח סימן תקי סעיף ד: ז א מיי וסמג שם טושי"ע א"ח סימן תקי סעיף א:
